

דפי יגור

יום ו', י"ב בחשוון תשפ"ד, 27.10.2023, גיליון מס' 5050

השבת השחורה
2023

אחרים ועוד בני יגור שעברו לגור עם ההורים עד אשר יובהר המצב. זה מאפיין חדש שגם אליו יגור לומדת להיערך לאורך זמן.

לטווח הארוך, שהוא כרגע לא מוגדר, אנו מחכים כמו כולם להבין האם תיפתח מערכה בצפון. חשוב לומר שיגור מחזיקה מלאי אוכל וסולר המספיקים לזמן רב, במידה ואכן יהיו פגיעות בתשתיות. מים - יש לנו באר משלנו, כך שאנו די מסודרים יחסית לרוב האוכלוסיות בארץ.

בנימה אישית, פעם ראשונה שאני לא לובש מדים באירוע בטחוני נרחב, וכמו מילואימניקים בדימוס שמח לתרום מניסיוני.

כמי שהיה בקורונה, אני רואה את קווי הדימיון לחוסנה החברתי של יגור. אני מקבל גם מגורמים מחוץ ליגור שיקוף, שיגור נתפסת כיישוב חזק ומאורגן וזה בהחלט מחמם את הלב.

כמשפחה בעלת שני נוסאים תפקידים ציבוריים - אני ודורית, מנהלת "כרמל זבולון", הבית בהחלט מתנהל באווירה שונה, ולא פעם יש הפרייה הדדית משיתופים שאנו שומעים או מדברים בינינו.

ברור לשנינו כי הפעם זה משהו אחר, או כמו שדורית אמרה, עברתי הכול כמנהלת, על מלחמה לא חשבת. אכן כן.

במהלך כל ההערכות יש לנו "פצוע" קל. נוקי, שעבד על מיגון בשער לטובת השומרים, הרים את הראש ונפצע קלות. מאחל בשם כולם שזה יהיה הפצוע היחיד שלנו בכל המערכה הזו.

לסיום שתי בקשות:

1. הקשיבו להוראות ההתגוננות של פיקוד העורף, הן מצילות חיים. מי שלא הוריד את האפליקציה מוזמן לפנות אלי או אל נתן טלמור ונשמח לעזור.
2. אם יש הע/ארה כלשהי מתוך ראייה של כל אחת ואחד, בבקשה ידעו אותי ונפעל לתקן ולסדר ככל שניתן.

שנדע ימים שקטים

מערך צח"י איל שריג

תודה גדולה לחברי יגור על הענות יוצאת דופן בכל הקשור להתנדבות בתוך יגור ומחוץ ליגור. תודה לצוות שמלווה את הבנייה והתחזוקה של צח"י, על הרתמות לפני ותוך כדי, דבר שגם ליגור להיות מוכנה לחירום, כפי שהיא מוכנה. בצוות: אודי קינן, חן נועם (הגיל הרך), נועם צוק, רוחיק אלעד, נבו גולדשטיין, סער גרעין, גילי דניסקי, אריאל קציר (מנהלת החמ"ל), גל שמשון (מש"א) ונוקי נויפלד. תודה לכולם.

בחיי היום יום ביגור המלחמה משפיעה בעיקר על מוסדות החינוך. בדומה לקורונה, ילדי יגור נשארים ביגור ולא נוסעים ללימודים, וגם חלק מההורים נשארים בבית. אנחנו מאפשרים פעילות הפגה בהתאם להוראות ההתגוננות של פיקוד העורף.

מערך הניהול של יגור התכנס בדומה לקורונה רק בשינויים פרסונליים. אנחנו מקיימים שגרת-חירום של ישיבת בוקר עם בעלי תפקידים ביגור, ובדרך כלל ישיבה מצומצמת של בעלי תפקיד לסגירת היום. במקביל, אנחנו שומרים על קשר עם המועצה בשני רבדים: מקצועי, כל מנהל/ת אגף מול המחלקה הרלוונטית במועצה, ואני - כנציג יגור בזום רב משתתפים מהישובים ומנהלי המועצה.

כבר בשבת שעברה קיבלנו החלטה לפתוח מקלטים ולאורך השבוע עסקנו בשיפור - שיפור ככל שניתן. המקלטים תוחזקו יפה עשרות שנים, ויחד עם זאת כשבחנו אותם בעיניים של משתמשים, מצאנו יחד עם חברים אחרים נקודות לשיפור. במקביל, הסבנו את חדר ישיבות המזכירות לחמ"ל המאוש 24/7, והשלמנו פערי ציוד קלים שמצאנו לנכון.

במקביל להיערכות הלוגיסטית, נערכנו שונה בבריאות והרווחה. הוקם "צוות משפחות" השומר על קשר עם משפחות החיילים בסדיר, קבע, מילואים ושירות הביטחון. ביקשנו עזרה והקמנו 5 צוותים של חברות המדברות ומבקרות אנשים ביגור, זאת, בנוסף לביקורי בית שעושה צוות הבריאות והרווחה.

נמצאות כיום ביגור מעל 20 משפחות, שהתפנו מקיבוצים

דיווח צוות הכוננות אלון חגי בשם גילי דניסקי

בניגוד לקיבוצים ויישובים רבים ביגור קיים צוות כוננות אורגני וממוסד מזה עשרות שנים. בשלושים השנה האחרונות - אני מפקד עליו בחירום, לצד הרב"שים המפעילים אותו בשוטף. יגור השכילה במשך השנים לרכוש ציוד ונשקים, שנמכרו בשוק הפרטי (בזכות פועלו של הרב"ש להיותנו מוכרים "כפר ראוי", המאפשר רכישת נשק כחברת אבטחה). במקביל ולכל אורך השנים, עבר הצוות הכשרות, מטווחים והדרכות. הכוח כולל גם חולייה רפואית חזקה בהרכב של שני רופאים ושלושה פרמדיקים. לצד צוות הכוננות מפעילה יגור גם את כל מערך צח"י, היושב בחרום בחמ"ל - ומתכלל את היישוב וקשר עם המערכות החיצוניות.

עם פרוץ המלחמה גוייס חלק גדול מהצוות למילואים, ופעלנו לגיוס חברים ותושבים חדשים, אשר מרביתם קיבלו נשקים וציוד מצה"ל. במקביל, אנו מבצעים השלמות לציוד מבצעי נוסף, בוצעו תרגולים, מטווחים ותדרוכים לכל המעורבים.

הגיע תגבור נוסף של חיילים מפיקוד העורף, אשר משולבים כחולייה אורגנית בצוות הכוננות. ערוכים לכל משימה. שנדע ימים שקטים.

השפעת המלחמה על העסקים נוקי נויפלד

מגמות כלליות

מבחינה כספית - יגור יציבה וחזקה. הגובר דאג, כמו בתקופת הקורונה, לעתודות מזומן ולהסדרי פעילויות בתחום אל מול הגורמים השונים, שיגור קשורה אליהם בתחום. השאלה היא כמה זמן תימשך המלחמה ומה יהיו התוצאות שלה. הפגיעה העיקרית מבחינת תזרים המזומנים היא במשתלה ובבאלגן.

שדרת הניהול בעסקים שלנו חזקה ומקצועית ומאפשרת לי להתפנות לעשייה בצח"י. התבקשתי בתחילת המלחמה להשתתף בפעילות צח"י ואני עושה את זה ברצון רב.

יש הרבה תופעות של התנדבות והתגייסות, אפילו בקרב הנוער, יש מצב שנצטרך להרבה יותר בהמשך.

בחלק מהעסקים ישנה האטה גדולה בפעילות, ירידה במכירות ובצמצום צוותים.

חלק מהתאילנדים, העובדים ברפת, בגד"ש, בחממות עלים מבקשים לעזוב או עוזבים, אנחנו מנסים לקלוט תאילנדים ממקומות אחרים בארץ. אנחנו בבדיקה והתארגנות לאפשרות העסקה של חברים מיגור, סטודנטים ונוער.

משתלה - עובדת ברבע הילוך, מעט מאוד לקוחות, הצוות צומצם. בניגוד לקורונה שאנשים רצו לצאת מהבית ולעשות, עכשיו - פחות. המכירות נמוכות.

גד"ש - אנחנו לקראת סיום קטיף הכותנה. שאר הגידולים נאספו ונמכרו בזמן.

חממות עלים - בימים כתיקונם מכרנו תוצרת רבה שגודלה ביישובי העוטף. עקב המלחמה והזוועות שחוה האזור הפסיקה להגיע התוצרת מהדרום, בעיקר עגבניות שרי

שסיפקנו לסופרסל. כרגע מוכרים רק את מה שאנחנו מגדלים, עלי החסות למיניהן.

רפת - עקב שחרור המכסות אנחנו מנסים לספק כמות גדולה יותר של חלב.

אבוקדו - הקטיף הראשון המשמעותי (הידני!) יחל באמצע נובמבר. מחפשים פתרונות.

בית אחווה - צוות מלא. הבית מאורגן ומסודר.

חוצות יגור - השוכרים מבקשים להקל בדמי השכירות עקב הירידה בהכנסות. נצטרך לעזור להם.

נגריה - אפס הזמנות חדשות.

חורשה - אין אירועים.

באלגן - מאפשרים כניסה חופשית למשפחות שהתפנו ממקומות שונים, בהיקפים קטנים מאוד משיקולי ביטחון. הצוות היגורי עובד מלא ונעזר בבני יגור.

לגין - הרבעון האחרון של השנה הוא רבעון חלש בייצור ובמכירות. עקב הצטיידות הצבא בקופסאות שימורים המלאים מתרוקנים. החברות העובדות אל מול לגין רוכשות קופסאות בכמות יפה. המתחרים של לגין אינם מאורגנים בצורה המיטיבה, כך שכל הגורמים יחדיו הופכים את הרבעון האחרון של לגין למוצלח ורווחי.

טובופלסט - עליית ערך הדולר מיטיבה עמנו, כי היא מייקרת את היבוא. גם כאן המתחרה שלנו בדרום בנתיבות אינו מייצר.

נדל"ן - בינתיים כרגיל, אף אחד לא סגר ואף אחד לא ביקש לעזוב.

השקעות בעסקים - כל מה שלא בוצע עד אוקטובר מוקפא. לא נבצע שום השקעה עד סוף השנה.

אין ספק, כי הרבעון הראשון של שנת 2024 יושפע מאוד ממה שקורה עכשיו, ואנו נצטרך להתארגן ולעשות התאמות אל מול המציאות החדשה.

דו"ח מקלטים רוחיק אלעד ונועם צוק

ב-17 המקלטים ביגור נעשו בשבוע האחרון פעולות תיחזוק ויעול למען הכשרתם ליום יבוא.

כל המקלטים נוקו. לכל המדרגות למקלטים הודבקו פסי החלקה. בכל מקלט יש שני צינורות אחיזה מצידי המדרגות, לירידה בטוחה. כל מקלט קיבל קרש אבטחה לנעילה פנימית של דלת המקלט, וחלונות המקלט עברו טיפול למניעת פתיחתם מבחוץ.

בכל מקלט יש טלפון קווי תקין וראטר.

הכנסנו כסאות ומזרונים לשיבה ושהות נוחה במקלט בעת הצורך.

טיפלנו בתאורה ובמיזוג.

אחראי המקלטים קיבלו ניירות טואלט ושישיות מים מינרלים.

אנחנו בקשר הדוק עם אחראי המקלטים וערים לכל בקשה וצורך...

אנחנו מוכנים... הלואי שלא נדקק. אמן.

מלחמות פורצות פתאום יומן מלחמה

שבוע ראשון, קבוצת שאלות תלונות והודעות בווטסאפ רוחלה סגל (חלק מההודעות נערכו)

18.22 - עמוס עוז: אנא גלו אחריות בפרסומים, בהעברת ידיעות.

18.54 - דניאל רביב: מי יכול לארח זוג וארבעה ילדים מהדרום?

18.56 - חנה פלגי: מי זו דניאל? תתקשרי אלי בבקשה...

20.21 - אייל שריג: ניתן להתקשר לכל אחד מבתי החולים ע"מ לקבל מידע על פצועים שפוננו לבתי חולים.

לאורך כל היום והלילה נצמדים לרדיו ולטלוויזיה.. הצפייה בתמונות המשודרות חונקת את הגרון בכעס ותדהמה. אין אוויר לנשימה. הרגליים כבדות כאילו ממוגנטות לרצפה והעיניים למסכים.

יום ראשון 8.10.2023

לילה לא שקט עבר על תושבי הדרום. התמונות שבאות משם לא משאירות שום דבר לדימיון. חורבות של קירות, שריפות, בתים פרוצים, רהיטים, ספרים של ילדים, שברי עציצים... עדות אילמת למה שהתחולל כאן אתמול.

7.30 - עינב רוזיאו: קמה קבוצה ווטסאפ לרכישת ציוד לחברי בארי.

7.32 - אורלי זעירא: יכולה לשלוח לינק?

8.26 - ענת עוגן: עדיין נדרשות תרומות דם עבור מטופלים בבתי חולים.

9.05 - רוחלה מלכין: נדרשים שומרים בשער למשך 24 שעות. השכר גבוה מהגיל.

9.16 - נועה ברקן: לאור המצב ביקור הוטרנירית מבוטל.

11.35 - אייל שריג: מבקשים מתנדבים לנושאים שונים, ביניהם לטיפול רגשי.

14.10 - נבו: עדן מקבוצת ווטסאפ מתנדבי "חרבות ברזל", מבקשת לעקוב אחרי עמוד האינסטגרם, כדי לעזור לכמה שיותר אנשים.

15.57 - בשמת יובל: החל לפעול מוקד החירום של התנועה הקיבוצית.

שבת 7.10.2023

7.18 - אייל שריג: הודעת פיקוד העורף. התרעות במרכז ובדרום, בצפון המשך שגרה.

מה זה ההודעה הזו? בחוצות יגור שקט. רחובות ושבילים מנומנמים. הצללים של הלילה נסוגים מפני אור השמש העולה. הלכים, רצים, בעלי כלבים והורים צעירים דוחפים עגלות תינוקות.

8.24 - עופרי: לדעתי, יש מקום לפתיחת מקלטים ביגור. יש פה פוטנציאל התלקחות רציני (נבו: "הנושא בבדיקה").

אני קוראת ולא מבינה. השמיים בהירים ושקטים! במפגש השבועי אצל איריס וילהרוסה פורצות התמונות המזעזעות מהדרום.

9.52 - אייל שריג: הודעת צח"י בעקבות הכרזת "מצב מלחמה" על ידי הממשלה: המקלטים נפתחו, השערים ננעלו, כיתת כוננת ישאו נשק 24\7.

10.33 - ענת עוגן: התחיל איסוף תרומת דם, נפתח מוקד תמיכה וסיוע של "כללית". משרד החינוך פותח קו סיוע רגשי. סרטונים של משרד הבריאות לעזרה ראשונה נפשית בשפות: עברית, אמהרית...

התמונות בטלוויזיה ממשיכות לזרום, איפה הצבא? שפה חדשה: טבח, שחיטה, חטופים.

11.28 - נבו: כל מי שמעוניין לארח משפחה מהדרום בבקשה להצטרף לקבוצה וואטסאפ.

11.37 - גידי בן-דור: מישהו נוסע לאיזור נתניה?

12.57 - יאיר סט: אני יכול להסיע אנשים שנקראו להתגייס.

14.46 - גל: מישהו יכול לעזור בהסעת חייל מילואים לירושלים (מחנה עופר)?

15.31 - אלמוג למדן: מישהו נוסע לחרמון?

15.47 - דורית שריג: יש ב"כרמל זבולון" מרכז גיוס לצפון. תבוא ותבדוק.

14.46 - איריס וילהרוסה: מישהו נוסע לכיוון אורים?
ציוד לחייל שגויס.

16.32 - נבו: יגור מתחילה לקלוט משפחות מהדרום.
אנו צריכים עזרה בהשמת הדירות. אפשר להגיע עכשיו
למזכירות.

16.48 - יעל זך: תודה על ההתגייסות. כרגע יש מספיק
מתנדבים.

16.55 - נבו: אנו זקוקים כרגע לכלי מיטה, כריות, מגבות,
מזרונים, מי שיכול בבקשה להביא עכשיו למזכירות.

17.10 - נבו: תודה רבה לא להביא יותר.

18.39 - תור פז: לאחר שיחות עם חברי בארי חסר לנו
לבנים לכל הגילאים. אם למישהו יש במקרה חדשים ומוכן
לתרום נשמח. אפשר לתרום גם כסף.

**19.42 - אצל בת שבע בוצר יש המון בגדים לתרומה - מי
שמחפש בגדים לטובת המפונים, ניתן לפנות למימי גרטמן
או לבת-שבע.**

20.25 - נטשה גורליק-שור: ערב טוב! מתחילים להתארגן
בעזרה לארוחות למשפחות המילואימנים. נכון להיום יש
כארבעים אנשי מילואים ביגור, רובם אבות לילדים קטנים.
כרגע אין ביקוש גדול, אבל מאמינה שככל שהמצב הזה
יימשך - הצורך יגבר. חברים וחברות שמוכנים להתנדב
ולהכין ארוחות לפי תורנות אשמח שתרשמו לי בפרטי.

20.29 - שגית קשת: משפחות שהאבות גויסו וזקוקות
לעזרה עם ילדים קטנים ניתן לפנות לנטע קשת שתעזור
בשמחה כמובן ללא תשלום.

21.04 - איל שריג: עקב המצב חשוב מאוד להכין את
הממ"ד.

יום רביעי למלחמה 10.10.2023

המלחמה נמשכת. בימים ובלילות רעם מטוסים חולפים
מעל להפציץ בעזה. הטלוויזיה ממשיכה לשדר פרשנויות,
חדשות על תקיפות צה"ל והתרעות על ירי ליישובי העוטף,
מרכז ושפלה. אצלנו נערכים מבחינה מקצועית
ביטחונית.

9.32 - יעל זך: לבעית בדלת הממ"ד או בחלון - להתקשר
למשרד הבניין.

9.56 - רוחלה מלכין: איך מתפעלים את פתח האוורור?

11.08 - הודעת המזכירות: למשפחות המפונות נחוצים
פלטות חשמליות, סירים, מחבתות, מיקרוגלים מאווררים.
אפשר להביא למזכירות.

18.00 - פיצה יגור: לאור המצב הוחלט לקיים פיצות מחר
כדי לעשות טוב. אם אתם מכירים חיילים שמשרתים קרוב
ורוצים שנשלח להם משלוח פיצות, עדכנו אותנו ונארגן
אוטו עם פיצות ועוד ציוד מוצרים לחיילים.

20.28 - אייל שריג: עדכון חשוב - לאור המצב הביטחוני
אושר באופן חריג גיוס מתנדבים מהיר ליחידות המתמ"ד
שלנו (למשך חודש בלבד).

בפייסבוק איילת סוויצקי מדווחת על הרצחו של אחיה
הבכור רועי, ועל חטיפת אמא חנה והאח השני נדב, בקיבוץ
נירים.

איך אפשר לעמוד בזה איך אפשר להישאר שפויים?

יום שני 9.10.2023

אייל שריג: העובדת הסוציאלית של יגור, מגיעה כל יום,
לרשות החברים.

8.37 - מידן שחר: מעבירה עוד נקודות איסוף עבור
חיילים.

9.49 - מידן: בני שמגויס מדווח, דרוש לחיילים נייר
טואלט, משחת שיניים, דאודורנט ספריי, תחתונים,
גרביים, חטיפים. להביא אלי.

11.27 - נבו: מי שפנוי ויכול לעזור בשמירות יום או לילה
בבקשה לפנות לגילי.

11.58 - עמוס עוז: בבקשה לא פרסם פרטים על נקודות
איסוף וכד'.

12.00 - ניצן סט: היי האם צריך עזרה בהכנת מקלטים?
בתקווה שלא נצטרך.

רוחיק אלעד: המקלטים פתוחים ומוכנים לקליטה.

רותם פ.: היי כשירדתי לבדוק אתמול, מאוד מאובקים
ולא נראה שמוכנים לשהות ממושכת. אולי כדאי להתארגן
לנקות ולשפר לפי הבניינים.

12.05 - ניצן סט: אודה אם יכתבו לחברים מה ההיערכות
הביטחונית הקיבוצית והחשיבה למצב חירום מבחינה
ישובית.

12.12 - אייל שריג: אנחנו מודעים לתקופה הקשה
ולחרדות המציפות את כולנו. יש בינינו הרבה הורים
לחיילים וקצינים בסדיר, קבע ומילואים...

12.29 - גיסלני: שמעתי אזעקה אבל רחוק.

12.42 - תור פז: אני בשנת שירות בקיבוץ בארי בשעה
13.00 נוסעת למפוני בארי, שנמצאים בים המלח. אשמח
לכל תרומה שהיא (חטיפים, לבנים, משחקים, דברים
להעלאת המורל וכל דבר העולה על דעתכם).

12.45 - דורית שריג: תור אהובה פורסמה הודעה מקיבוץ
עין-גדי שמארח אותם לא לשלוח דבר.

13.04 - מידן: תודה לכל החברים והחברות שתמרו עם
כל הלב.

13.22 - רותם פ.: (העברה) שלום, בני עידו גויס, לחייל
חסר המון דברים (מצורפת רשימה).

18.48 - ליטל ברקן: איך יודעים מתי יוצאים מהממ"ד או המקלט?

רוני: מומלץ להתקין אפליקציה של פיקוד העורף.

אורית: אחרי 10 דקות, אם אין אזעקה נוספת אפשר לצאת.

נועה ב.: מדובר בחדירת כלי טיס לאזור הצפון. לא ירי טילים.

שירי: אמרו להישאר במרחב מוגן עד להודעה חדשה.

נועה ב.: סמוך למרחבים מוגנים.

18.54 - נבו: ניתן לצאת מהממ"דים, להישאר בבתים.

לא שומעים כלום בכריזה באזור שכונת הכרמל...

שלומי חנוכה: ביקשו להישאר בבתים.

אסתי: עכשיו כתוב, "חיפה צפונה להישאר בממ"ד"

ענת ע.: גם בשכונת המכוורת לא מבינים מה אומרים.

נבו: נא להישאר בבתים ולא להסתובב בחוץ. כלי הטיס באוויר - של צה"ל.

מודי למדן: בשכונת הכביש שמענו אזעקה אבל לא כריזה.

רותם: מבקשת לקחת בחשבון שבמקלטים, לפחות אצלנו בשכונת הלול, אין קליטה, קו טלפון או ווייפי. תודה. ערב נעים.

עופרי: בטלוויזיה אומרים שצה"ל הורה להישאר בממ"דים מחיפה צפונה.

19.57 - נבו: נכון לעכשיו - החברים מתבקשים להישאר בבתים. אם מישוהו זקוק לאינפורמציה או עזרה ניתן ליצור קשר עם אודי, אייל ואיתי (נבו).

19.59 - נבו: עדכון חזרה לשיגרה. בדיעבד לא הייתה חדירה של כלי טיס. הכול בסדר.

23.59 - אייל שריג: בשעה טובה הצטרפה חוליית לוחמים של פיקוד העורף כגיבוי הגנתי לזמן הזה.

18.28 - למשפחה החיילת סגן אלינה פרבוסודובה בחיפה ז"ל אין מבקרים בשבעה.

18.31 - גדי רביב: מישוהו רוצה להצטרף אלי מחר בבוקר?

19.05 - עינת קרדוש: אני אבוא איתך.

רן אזנקוט: מצטרף.

(בהמשך הערב הגיע העדכון שאין צורך במבקרים נוספים במשפחה. ג.ר.)

20.10 - רן אזנקוט: למעוניינים, תרומות דם מחר בנשר היכל התרבות

20.32 - מיראל וטל: מחר ניסע לפלוגות מילואים בצפון מי שיכול לתרום: חטיפים, לבנים שימורים, ממרחים, מוצרי טואליטיקה, חולצות גרביים, בין 8.00-9.30 נחכה מחוץ לכלבו.

21.07 - עינב רוזיאו: למעוניינים להגיד תפילה לשלום ולשחרור החטופים, לשיר ולהיות ביחד נתכנס מחר בבית הכנסת עם גדי רביב. (לא התקיים בגלל האזעקה)

יום חמישי למלחמה 11.10.2023

נירית למדן: בקשה של חברה ממפוני נחל-עוז השוהים במשמר העמק לאביזרים שונים לריהוט חדרי הארחה שלהם, כלי אוכל, משחקים וכד'

ניצן סט: בקשה לטובת אנשי שטח ומילואים במגלן, הפועלים בעוטף: מזרני שטח (עובי עד 10 ס"מ).

12.23 - ענת עוגן: שימור אתרי מורשת גם בבית, באינטרנט מגוון הצעות לדפי צביעה, יצירה, מגוון סיורים וירטואלים באתרי מורשת וכד'

13.39 - קרן בן הלל: אני זקוקה למספר ערכות קפה עבור היחידה של נורי.

אזעקה!!

בשעת האזעקה, במקלט של שכונת הסילו

שגרת מלחמה בגנים תמי עוז

בשבוע השני למלחמה פעילות הפגתית לילדי הגנים במקלטים. מערכת הגיל הרך מאפשרת 3 שעות של שגרה להורים ולילדים. תוך כדי השהות במקלט יוצאים לשחק ולהתאוורר על הדשא של השכנים. החיילים של פיקוד העורף, המסיירים ביגור, באים כל יום להגיד לנו שלום. והילדים זוכים למפגש מסוג אחר, לומדים את שמותיהם, מכירים את ציוד הקשר והנשק, ואומרים תודה למי ששומר עלינו. חלק מהחיילים מתחברים לילדים ומבקרים מדי בוקר במקלט להגיד "בוקר טוב". נעים להרגיש בטוח.

מיצג הזדהות עם חיילי צה"ל ליאור ברקן

(ליאור - בת הזוג של יניב, במקור ממושב בית אריה. ליאור ויניב מסיימים שנה של מועמדות. יניב מדריך טיולים. לליאור ויניב שני בנים - אדר בן שלוש וחצי ותבור בן שנה)

בתחילת המלחמה חיפשתי דרך להעסיק את הילדים ולשמור על שפיות. אני אדריכלית במקצועי. אספתי גרמושקות ישנות מהמשרד וטושים, כדי לצבוע ולקשקש עליהן. עוד לפני שהספקתי לחזור הביתה, פתחתי גיליון ארוך בגן שרון על הדשא ומיד התקבצו ילדים מסביב והצטרפו ליצירה.

זה ריגש אותי, כשחלקם ציירו את דגל ישראל ולבבות. החלטתי לתלות גרמושקות נוספות בחדר האוכל ולתת לכל משפחת יגור אפשרות להביע רגשות, להשתמש ביצירה, כדי לבטא מחשבות ולאחל לכל מי שירצו חיזוקים ואהבה. בעיני לעצור ליד הקיר לפני ארוחת הצהריים ולקרוא מה שכתבו זה מאחד ומרומם. וזה מאוד מרגש.

משתפים בתחושות, במחשבות וברגשות

בשבת 7.10 קמתי לערוך טקס בר-מצווה בכרמיאל. פתחתי YNET חשכו עיני. התקשרתי למשפחה, הצעתי להם לדחות את הטקס. המשפחה התעקשה. הטקס התקיים. הם צדקו, אני טעיתי. לדחות או לא לדחות שמחות, כמו בקורונה, לפחות לגבי בר-מצוות, עדיף לחגוג בזמן עם עשרה אנשים מאשר לדחות למועד בלתי ידוע. ארי חוזר לזום. מגייסים את דניאל אחרי שלוש שנים באזרחות, מי פילל. בתוך כל הבאלגן אנחנו עוברים דירה וגם מעבירים את אמא של סבינה לבית אחווה (תודה לאילנה שעוזרת) מרגיש כמו מלחמה בכמה חזיתות. כל אחד והמלחמה שלו. ומה עושים עם החתולים?

בקבלת שבת החזן, איש מכירות לציוד טכני, מספר שהוא מפחד להיכנס לכפרים. באחד הכפרים בוואדי ערה ניגש לבעל החנות, ופתאום הגיע יהודי, שקנה ציוד לחיילי צה"ל ב-25,000 ש"ח, הוציא כרטיס אשראי וראה שחייבו אותו רק בחצי, "החצי השני עלי", אמר בעל החנות.

לא כולם אהבו את הרעיון לערוך תפילת יזכור ולהגיד "קדיש" בבית הכנסת ביגור בשבוע הראשון, אבל האזעקה טרפה את הקלפים. הבר-מצוות והחופות מתבטלות והכול נעצר, חוץ ממשפחה באפק, שדווקא הקדימה, כי שני הדודים פתאום חזרו הביתה משטחי הכינוס.

בימים אלה אני עושה כל מאמץ להפיץ סרטוני הסברה (מעולים) לחברים בעולם, כחלק מהמאבק הקריטי על דעת הקהל, שבסוף תיתן לצבא את החמצן, וכן אני מסייע לשמור על שגרת החיים גם בימים קשים אלה.

גדי רביב

ליסה רום

ישבתי על הספה עם הקפה ובדיוק הודיעו בטלוויזיה. בהתחלה לא הבנתי את גודל האסון.

עם הטילים זה הזכיר לי את מלחמת המפרץ הראשונה מ-91-1990. אחר כך הבנתי שזה גרוע ממלחמת יום כיפור.

אין לי ילדים קטנים. ההרגשה קשה, אך אין מילים מה עובר על אמא עם ילדים צעירים, תינוק... המחשבות מיד הולכות אליהם. איך יגיעו למקלט? הרי לרוב המשפחות הצעירות ביגור אין ממ"דים. חלק גדול מהמשפחות גרות בקומה שנייה או שלישית עם 2-3 ילדים ויש רק דקה להגיע למקלט. איך אוכל לעזור?! איך אני יכולה להגן?

בימים אלה אני מלווה את נכדתי הקטנה לפעוטון, כי היא מאוד מפוחדת ולא מסכימה שאלך. אני שמחה לשבת בפעוטון ולחוות קצת מיום נורמלי ושגרה. הפעילות שלי לא מתקיימת, כי אין מקום בטוח להכניס את התינוקות והאמהות מ"לי ולך".

אני דואגת לשלומן של האימהות, כי לא קל להיות לבד עם תינוק בלי מסגרת בימים אלה.

אני אסירת תודה שאני חיה בקהילה כל כך תומכת ומגובשת.

לא סתם קיבוצניקית, יגורניקית!!

חימי גרטמן

המלחמה תפסה אותי במיטה בשבת בבוקר, לקח לי יום שלם להבין שזאת מלחמה. לא דומה לשום דבר, תמיד הרגשתי ביטחון - הפעם לא.

מבחינת מה שעשו לנו זה מרגיש כמו שואה, הרגשה שתימשך עוד הרבה זמן.

מבחינת הסיטואציה המשפחתית, מצד אחד דאגה ענקית לנכדים ולנינים, אולי טוב שיואב לא צריך לעבור את זה. אני זוכרת כמה קשה היה לו במלחמה הקודמת. כשהוא היה מגוייס, היה לו הרבה יותר קל. טוב שהוא לא רואה את זה. אני בצער גדול שאין ביכולתי לתרום בקהילה ועל זה אני מתייסרת.

עולים לי זכרונות מהתקופה שלי בנחל עוז, לפני 60 שנה. ניסיתי להתקשר לחברה שלי. לקח המון זמן עד שיצרנו קשר. היא בסדר, במשמר העמק. יש לי גם בת דוד בכפר עזה שנמצאת עכשיו בשפיים, ראיתי תמונה שלה בעיתון ובקושי זיהיתי.

השיגרה השתנתה. קודם כול הפסקתי ללכת לבריכה בבוקר, וגם נדבקתי לטלוויזיה. הכנתי את הממ"ד, ואטמתי את החלון. מהרגע שאני מתעוררת בבוקר, זה לא היה פעם, אין לי חשק לעשות כלום, כאילו שידי קשורות. אני לא מאמינה שזאת אני.

כחברת יגור אני מרגישה מאוד מוגנת. התקשרו אלי מהמשפחה ואמרתי תדאגו לאחרים, אני בסדר.

מה שחשוב עכשיו זה לתרום כל מה שאפשר.

זה מזכיר לי שבזמן מלחמת יום הכיפורים פינו אותנו ליגור, וכשהגעתי אמרתי, זה הבית שלי!

צ"ש? לדובר צה"ל, שאני מחכה לו כל ערב. ביגור באמת כולם נהדרים.

תקוות? שזה ייגמר, ושיחזירו את החטופים.

נירית מלכין

(נשואה לינון, אמא לעידן, נופר ומתן. פסיכולוגית שיקומית מומחית, אחראית על השירות הפסיכולוגי במערך הניורולוגיה של בית חולים רמב"ם).

המלחמה תפסה אותנו בחופשה בחו"ל, מה שהאריך לנו את השהות מעט מעל המתוכנן, אבל היה לנו ברור שאנחנו חוזרים הכי מהר שניתן.

מצד אחד, זה איפשר לנו לתת לילדים עוד קצת מרווח נשימה, שלמי שהיה פה בארץ נראה שלא כל כך היה, ומצד שני כאבנו ודאגנו מאוד.

ברמה המקצועית המרחק דרש ממני להתנהל מול הצוות שלי בבית החולים ומול המטופלים מרחוק, מה שהוסיף עוד נדבך למורכבות שכבר הייתה קיימת.

מערך בריאות הנפש בארץ, כמו הרבה מאוד אנשים אחרים, התגייס מיד, הוקמו המון יוזמות ומאות פסיכולוגים עזבו הכול ונסעו לעזור איפה שרק אפשר. יש חשיבות רבה לעיבוד מידי בדרך מבוקרת של אירועים טראומטיים, כך שאפשר לקוות שההתגייסות הזו של אנשי מקצוע עם ידע רחב בתחום הטראומה, תעזור לפחות לחלק מהאנשים במניעה של טראומות משמעותיות יותר בעתיד.

יש אנשים שיזדקקו לטיפול ממושך ועזרה, גם לאורך שנים בהתמודדות עם מה שהם ראו וחוו. כולי תקווה שהמדינה תסייע להם ותדאג להם. לצערי, בריאות הנפש מוזנחת המון שנים והפסיכולוגיה הציבורית בגסיסה ארוכה, כך שיהיה צורך בהרבה מאוד שינויי מדיניות בעתיד.

עדיין, בבית החולים יש מערך בריאות נפש מדהים, שתומך גם במטופלים השונים וגם בצוות. עשיתי מה שיכולתי מחו"ל, וחזרתי כמה שיותר מהר. הצוותים השונים מתמודדים עם המתח. כל אחד לוקח את הדברים אחרת. אחרי ההלם הראשוני מבינים את הצורך להתמודד עם אי הוודאות באיזור שלנו, ולהתכונן גם לאפשרות של הרחבת הלחימה גם לגבול הצפון, על כל המשמעות של היבט זה על בית החולים.

במקביל, במדינה יש קבוצות שהתארגנו עצמאית, בהתנדבות, אוספים פניות של אנשים הן מאזור הקרבות והן מהמעגלים המרוחקים יותר ומחברים אותם למטפלים.

צריך לזכור, שבמדינה שלנו כל אירוע לחימה מעורר זכרונות אצל המון אנשים, שחוו לחימה בעבר. הזכרונות האלה מחזירים אותם במקרים רבים למצבים, שחוו כלוחמים או כאזרחים. רבים מהם פונים ומקבלים מענה מידי ממתנדבים בכל הארץ. יש קבוצות שדואגות למטפלים ויוזמות הרצאות והדרכות אודות טכניקות ושיטות עבודה לעיבוד של הסיפורים שיוצאים החוצה.

אני חושבת שהנכונות של כולם להתגייס ולתרום, כל אחד לפי כוחו וכשרונו, הינה הזווית החיובית. זה מה שמדהים אותי בעם שלנו. תזכורת שגם בתוך אירועים כל כך קשים של רוע בלתי נתפס, יש המון טוב בעולם.

ובתוך הקהילה הקטנה והמדהימה שלנו יש ביטחון ויציבות של הקיבוץ הנפלא הזה. ההתגייסות המהירה של כולם הייתה מרשימה, בעזרה ותמיכה כלפי פנים וגם כלפי חוץ. מעטפת ההתגייסות בכל תחומי החיים היא היופי של הקהילה היגורית. כמו בקורונה גם בימים האלה, לא משאירים אף אחד לבד ועוזרים איפה שרק אפשר.

משמחה לחושך וכאב רחלי ארגוב

ביום שישי ה-6.10.2023 חגגנו לערד הנכד, שסוגר את עשרת נכדי, יום הולדת 6 ועלייתו לכיתה א', משפחה שמחה ועליזה כהרגלה. נפרדנו בלילה טוב.

שבת בבוקר יום יפה קמתי רגועה הטלוויזיה הייתה פתוחה, יונתן אומר לי, החמאס חדר לעוטף עזה. נעמדתי דום. פתאום הרגע והשקט של שבת נהפך לחושך. חשתי חסרת אונים. הצבא איננו, אף אחד לא מתפקד. פרצו את הגדרות נכנסו עם טנדרים ואופנועים ושולטים עלינו. בלתי נתפס, האם זה סרט אימים או זאת המציאות? קשה להבין נדבקתי לטלוויזיה בתקווה שעוד רגע החיילים שלנו ישתלטו על הרוצחים, וזה לא קרה, ואז הגיע הרע מכל השתלטו על עוטף עזה.

רוצחים, שוחטים, משמידים, הלב בוכה, הנשמה זועקת, דמעות זולגות אין אוויר לנשום, תינוקות, וילדים תמימים, שעוד לא בגרו להבין מה קורה, משפחות שלמות, נערים שחגגו את האושר שלהם במסיבת טבע, נרצחו בדם קר, חטופים תינוקות, ילדים, הורים סבים וסבתות. באותו הרגע רץ בראשי "השואה חזרה שנית". יצאה מפי צעקה אנחנו בשואה שנייה. עברתי מילדותי עד היום 8 מלחמות, הייתה דאגה פחד, אבל דבר כזה לא היה. העצב, הכאב, הכעס והאין אונים התחילו לבעבע בי. אמרתי לעצמי תעזבי את הטלוויזיה, תני לנשמה להירגע, תאמיני באמונה חיובית. הצלחתי לחזור לשפיות קצת בשביל המשפחה שלי. גם אצל הנכדים רואים את הפחד והדאגה גדולה שלהם. צריך לחזק, להסביר ולתמוך. הכול השתנה בבת אחת בארץ שלנו. עוטף עזה נכבש, ממשלה שעסקה רק בעצמה ולא ראתה דבר, לא ראתה את האזרחים, הפגנות נגד הממשלה והעומד בראשה. חשבת מה קורה אצלנו האם יש פה ביטחון האם יש הגנה?

אבל אין ברירה בשביל הנכדים שלנו אנחנו צריכים להיות נקודה של אור, יציבות ושפיות. הדבר שגורם לי לחייך, לצחוק ונותן לי כוח קצת לשכוח, זה הנכדים שלי. הקטנים משחקים ביניהם על אזעקות וירידה למקלט, כאילו הם ההורים ואיך הם עוזרים לילדים. אני יושבת מקשיבה הם עוזרים לעצמם להתמודד דרך משחק וזה מקסים. עם הגדולים שיחקתי במשחקים: רמיקוב, ביליארד, שלושה מקלות ועוד. עשיתי להם פילאטיס, גרמתי להם לצחוק, להיות לרגע שמחים ולא לחשוש. יש פתגם שאומר: "אם אתה לא יכול להיות העיפרון שכותב אושר, תהיה המחק שמוחק את העצב והפחד".

עם כל היגון, הכאב והכעס, צריך תקווה. תקווה היא דבר חשוב, ולא פעם היא נחשבת לכוח שמניע אותנו להתגבר על כל מכשול. אז קחו את המילה "התקווה" או בצורתה "מְקוּוה", חבקו אותה במחשבות כל הזמן, ואמרו לעצמכם תקווה או מקווה, זה עוזר להרחיק רגשות תסכול, פחד וחוסר ביטחון. אמן עלינו ועל כל ישראל.

גן עוגן" של סבתא ענת עוגן

זהו הלכו לישון. זמן המנוחה שלי. שבועיים מאז השבת הנוראה ומציאות חיי השתנתה. 16 הופעות רשומות ביומני לחודש אוקטובר, והתהייה איך אעבור את העומס מבחינה קולית. 6 הופעות של "פינה בעמק" והשאר, עם שותפי בשירי טהרלב פה ביגור וברחבי הארץ. וכעת, מזה שבועיים, מאותה שבת מזויעה אנו מארחים את משפחתו של גיל.

הם גרים בגבעתיים, אך אין גן, וגיל מורה ומלמד בזום וגם אלי בן זוגו עובד בזום. וכאן בחצר ביתנו ביגור, שפע של עניין ופעילויות. גן שרון, באלגן, חצר הגרוטאות ארז, גן חצב, גינת זלינגר ועוד... המרחבים, אין רמזורים, ארוחת הצהרים הטעימה והמוכנה...

נכנסנו לסדר יום כמו גן, "גן עוגן": בוקר, הרפתקה, צהרים, גן שרון, מנוחה, שוב להרפתקה ודהירה באופניים על הכבישים והמדרכות, כשלומדים להיזהר מהקלאבקים והקלנועיות, והטבע. החלונות, נביטת עלעלים אחרי הגשם, הציפורים הנוודות והצרצרים. הכול חדש ומסקרן. ולנו, הרבה סבלנות וצחוק ילדים.

בעבודה? הכול בוטל. כל הסיורים בסליק, מיזם "שבת ישראלית" והקבוצות. כל תקוותי להכנסה יפה למסלול יגור אבדה. ארחנו בסליק קבוצת מילואימניקים ואת כיתת הכוננות, שתכיר את הסיפור שלנו. ולשיר? התנדבנו לשיר לקהילה בעתלית, הורים וילדים ומפונים וגם קצת מבוגרים. הזוי ובלתי צפוי, כי הכנו שירי יגון ומצאנו ציבור של משפחות מקפצות ומתרוצצות ומבקשות חיוך ושמחה. כן. החיים התהפכו. אבל מודה על הקהילה וההר הירוק, והגשם וחמימות הסתיו וחיבוק של ילדים מתוקים וסיפור לפני השינה... נצמדת לחיים הזורמים ומודה על היש. פרופורציות. זו המילה. כי למה שקרה שם בדרום, לא מוצאת מילים.

נוקי נויפלד

המלחמה תפסה את כל המשפחה במלון רמת רחל, במסגרת סוף שבוע נופש בירושלים. בשבת היינו אמורים להיפגש כל המשפחה לארוחת בוקר ב-8:30. בשבע כבר הבנו שהעסק חס, ואז הגיע מטח ואזעקות בירושלים. קיפלו במהירות, עם הפנים צפונה וחזרו הביתה במהירות. בשעה ועשרים דקות כבר היינו בבית. מיום ראשון הצטרפתי לצח"י, ובמקביל נכנסתי לניהול הצמוד בעמיעד. למי שלא יודע, אני מכהן שם כיו"ר הקיבוץ, ויוצא לשם מדי יום לאחר שאני מסיים את ישיבת התאום בצח"י ביגור. הענף המרכזי בעמיעד הוא האירוח הכפרי, שכרגע מושבת לגמרי ויגורם הפסדים כבדים. המפעל "מסנני עמיעד" עובד בתפוקה נמוכה, כי חסרים עובדים. האווירה הכללית קשה. עמיעד בלב שטחי הכינוס בצפון, וכולה מוקפת טנקים ונגמ"שים. היתה מכה של עזיבות בהתחלה, אבל בהמשך, חצי מאלה שעזבו כבר חזרו. המתח כמובן יותר גדול מאשר ביגור, כל ההודעות של מועצה אזורית גליל עליון אינן מחולקות בין הקיבוצים הצפוניים קיבוצי הגבול: מנרה, מלכיה, משגב עם, ובין הקיבוצים הדרומיים: איילת השחר, עמיעד וקדרים, ולכן ההוראות מבלבלות וגורמות למתח רב. מבחינת ההרגשה האישית, זה קצת דומה למלחמת המפרץ הראשונה, כשהמתנו לטילים כימיים מעיראק, באי-ודאות מוחלט. גם היום אנחנו יודעים מעט מאוד, ושואלים כל בוקר מה יקרה היום.

יגור הגיעה למלחמה מוכנה כקהילה וגם מבחינת צרכי הביטחון. איפה שנדרש עשינו התאמות. יגור חזקה ומאורגנת. וזה מוכיח את עצמו בשעות מבחן. השגרה שלי באופן אישי השתנתה מקצה לקצה. אני משתדל להיות בקשר עם מנהלי העסקים, אבל הרבה פחות נוכח שם מאשר בימי שגרה. מתחיל את היום בישיבת צח"י, מטעמה אני אחראי על החינוך, המזון, הקשר עם כיתת החיילים מפיקוד העורף והעסקים. בתפיסת הניהול שלי אני נוהג להסתובב ולהיות נוכח פיזית במקומות שעליהם אני אחראי. כך גם בזמן הזה. אני עובר ומסתובב בגנים, בפעוטים, בבתי הילדים, בבאלגן, בחדר האוכל ובמטבח, ומשתדל להיות בשליטה כמה שיותר גבוהה בדברים שקורים. אני בקשר עבודה רציף עם איל שריג, שמנהל את כל המערך ושאר חברי צח"י, שאחראים על דברים רבים אחרים. בצח"י נמצאים אנשים מצויינים שעובדים נהדר ביחד.

זווית מחוייכת: יש לי הזדמנות לפגוש את הנכדות האהובות שלי במשך היום (מתן, רומי, לורי, נוי, איימי ומיילי), במסגרת סיור הבוקר שלי בפעילויות החינוך, בבתי הילדים ובמקלטים. לסיום - יגור קיבוץ חזק ומאורגן. אנחנו נעשה את הכי טוב שאנו יכולים בעזרת חברים רבים, שרוצים להירתם ולעזור.

למצוא את המילים יעל ס"ט-רשף

כבר שבועיים מאותה שבת נוראית ואינני מוצאת בתוכי את המילים הנכונות לבטא את הרגשתי. אני, שאמונה על המילים, לפתע שותקת. פנייתו של גדי איפשרה לי לרגע לחזור אל עצמי ולנסות להניח על הדף שורות שורות, את שאני חשה ומרגישה. ומהרגע שהתחלתי לכתוב, גם הגיעו הדמעות, שעד כה נעצרו מלצאת. שבועיים שמשוהו בי כבה, ואני כאוטומט עושה את שנדרש לעשות. מנהלת מרחוק בזום את בית הספר שלי, הנמצא בתל-אביב, עוזרת מעט לדילמות הקיימות במערכות החינוך היגוריות ונמצאת ב"משמרות" אצל הבת שלי, שבעלה גוייס מראשית המלחמה והיא עם שני ילדים קטנטנים, נדרשת אף לעבוד מהבית. ובתוך כלל העשייה משתרבות מחשבות, רגשות, פחדים, כעס ותסכול, האימה והזוועה, שחווינו ביום שבת סתווי אחד, אשר התחיל ממש בטוב, בשעה שצעדתי בשדות יגור וראיתי את יופיו השלו והרגוע כל כך של קיבוץ יגור, השרוע בנחת לרגלי הכרמל, ונדמה היה ששום דבר לא יוכל לזעזע את השלווה הזאת.

לאט לאט מתחילות להגיע ידיעות, ועדיין קשה להאמין למתרחש שם. כאוטומט, מיד שולחת מייל למשפחות בית הספר, ש"מחר לא יתקיימו לימודים ונודיע בהמשך כיצד מתארגנים". תחילה, אני סבורה שזה שוב ליום או יומיים והדברים יחזרו לשגרה. בהמשך הערב ולמחרת מתבררים מימדי הטבח והאימה שהתרחשו בעוטף עזה והלב נשבר.

לא קל לאשת שמאל כמוני בימים אלו, הרבה מהקונספציות התרסקו לרסיסים, הרבה אמונות ותקוות נהרסו במחי יד, ומצד שני, יש בי כעס צבור ועצום, אשר בוודאי יום אחד יצא בזעקה גדולה כלפי מנהיגות רעה, מנוכרת, מסכסכת, כלפי כל מי שנמצא עכשיו במוקד המלחמה האיומה הזאת.

אני באה לכתוב - "יגור" היא קהילה חזקה, ונזכרת שגם "בארי" היא קהילה חזקה וכך גם יתר הקהילות הקיבוציות, שנפגעו כל כך קשה, ואינני יכולה להתחמק מההשוואה והמראות העולים: חדר האוכל, הדשאים, בתי הילדים ומגורי הצעירים, ונדמה שממש כבתמונת העתק, סיפור חיינו הקיבוציים החלוציים הולך ונמחק מעל פני האדמה. ולא רק אנשים ובתים, גם דרך חיים, עקרונות וערכים.

אבל התבקשתי לכתוב על "העבודה" - אז גם כאן הדברים אינם קלים. בית הספר אותו אני מנהלת נמצא ביפו, מהרגע הראשון עברנו ללמידה מרחוק, תודה לך "קורונה", שגרמת לנו להגיע למצב משברי זה חדים וממוקדים ביכולותינו הטכנולוגיות. השימוש בזום מהווה כלי עזר טובים לשמירה על קשר ואף לצורך הוראה. חלק מהילדים/ות בוחר להיכנס לשיעורים, חלק נסעו עם משפחותיהם לחו"ל, עד יעבור זעם... וסנוניות ראשונות של צוות, אף הם נסעו, אולי רמו לבאות.

על אף המסרים שכולנו "עם אחד מגובש וחזק", אני פוגשת משפחות ואנשי צוות (בתל אביב) מבלבלים, מפוחדים, שבורים וחסרי אמון במדינה. ב"מדינת תל אביב" השבר הוא עמוק וחוסר האמון ניכר בכל פעולה. זה מעלה אצלי מחשבות של כאב, ועם כל ההבנה והרצון להרחיק ילדים ממעגל האימה, עולה חשש, שמא לא יוותר בנו כוח להמשיך ולהיות כאן.

וברגעים כאלו, שוב עולה כוחה של "קהילה", וככל שקהילה חזקה יותר, כך גם החוסן הפנימי של תושביה חזק יותר, בוודאי זה מה שיעמוד לזכות אותן קהילות קיבוציות, שנהרסו עד יסוד, אך בוודאי ידעו לשוב ולצמוח מחדש. ואולי מתוך ההרס והחורבן והכאב תצמח גם תקווה, ואולי תעוף שוב ציפור קטנה ששמה "וכתתו", ממש כפי שזלדה פעם כתבה: "כל שושנה היא אי / של השלום המובטח, / השלום הנצחי. / בכל שושנה מתגוררת / צפור ספירית / ששמה 'וכתתו'".

ובינתיים הימים עוברים, מערכות החינוך שבות ונפתחות, ואנו נערכים לתקופה ארוכה של שגרת חירום, וניסיון לברוא עולם בריא ושפוי יותר.

ונדמה שהחל מ-7.10, יש לנו שתי "שבתות שחורות": אחת שהיא שלנו של יגור ואחת לאומית, קולקטיבית ושותתת דם.

בועז אוחנה

(מזכיר קיבוץ עין חרוד איחוד)

מאז שבת 7.10 אני במילואים. מנסה מידי פעם להתעדכן בנעשה בבית, עם רעות והילדים והמשפחה וכן בעין חרוד. השגרה כרגע, היא בעיקר - שאין שיגרה.

בשבת כשפרצה המלחמה היינו אמורים לנסוע לטיול משפחתי בשפלה. בשבע וחצי בבוקר אמא התקשרה ואמרה שיש בלאגן בעזה ולא בטוח שכדאי לנסוע. הדלקתי טלוויזיה, וכבר היה ברור שקורה משהו גדול, שטיול לא יהיה ושאפילו יש אופציה לגיוס. אני זוכר את חוסר ההתאמה בין הדיווחים בטלוויזיה והשקט מסביב, בעיקר שלא שמעתי מטוסים או מסוקים בדרכם דרומה. ואז מחלחלת ההבנה שיש פה מחדל.

רעות לא הייתה בבית במשך השבוע שלפני ואני הייתי לבד עם הילדים. הייתי צריך להתארגן איתם, כדי שאוכל לנסוע לימ"ח להתגייס. טוב שנערכנו לכך מראש. ההתארגנות של שרון, קרן, ההורים שלי וההורים והאחות של רעות הקלה על המצב וסייעה לי להתגייס, עד שרעות חזרה.

בעין חרוד, העברתי את אחריות לסגן שלי בצח"י להוביל את הצוות.

רוצה להודות למשפחה ולכל החברים על ההתארגנות והעזרה, ומאחל לכולנו שנצא מחוזקים מהמשבר הזה, שכל החיילים יחזרו בריאים ושלמים בגופם ובנפשם, שתתחלף ממשלה, שתגיע שפיות ושנדע ימים שקטים.

אורלי זעירא

אשתו של רוני, רכזת משאבי אנוש והדרכה ב"לגיין", אמא למעין (7), שקד (5), חורש(1)

באותו יום בבוקר קמתי מסיוט נוראי, כזה שמקשה עליך לנשום כל היום והולך איתך כמה ימים. לקחתי את הנייד, כדי להסיח לרגע את דעתי מהמראות הקשים של החלום, ודי מהר הבנתי שהתעוררתי לתוך סיוט, שהדעת בכלל לא מסוגלת לדמיין.

ככל שנקפו הדקות, טפטפו רסיסי מידע, שהיו נשמעים דמיוניים. תמונות וקולות, שלא האמנתי שאני רואה ושומעת.

שום דבר לא הכין אותי למראות האלה. סרטוני זוועה החלו לצאת.

ואז שודר הסרטון עם הסבתא על הקלאב קאר. ולרגע הרגשתי שאני שם, איתה. כאילו קרעו תמונה שמתקיימת מול עיני יום יום ושתלו אותה בעזה, והדעת לא קולטת.

ואז הגיעו התמונות של השבילים הירוקים. הבוגנוויליות המטפסות בכל מקום, הבימבות הפזורות בחופשיות, הקלנועיות, השקט.

העולם נעצר, והרגשתי כאילו חדרו אלי הביתה.

אני לא קיבוצניקית במקור, אף אחד לא הכין אותי למה שהרגשתי.

החל מאותו יום שבת, אני יוצאת ומטיילת בשבילים, ולפעמים רואה את הכול בהילוך איטי של לפני אסון. מצלמת בראש תמונות ומשווה אותן לתמונות של כפר עזה ובארי.

הפסטורליות פה בקיבוץ מרעישה לי באוזניים. זו בדיוק אותה פסטורליות שהיתה בנירים וניר עוז.

תחושת אחדות הגורל, כאילו זה קרה פה.

והסבתא על הקלאב קאר, היא לא מפסיקה לחייך לי בראש.

החל מאותו יום שבת, תחושת הביטחון בביתי נמוגה. הקלות בה נגמרו חיים באותה שבת, עשו את החיים של כולנו שבריריים כל כך.

היום שלי מלא בעשייה, מנסה לתרום ולעשות ככל שאני יכולה, במקביל לעבודה ושלוש הקטנות, שהמחשבה לאיזה עולם הבאתי אותן לא עוזבת אותי.

ואז מגיע הערב, ואיתו עוד סיפורים שלא נגמרים, סיפורים של אנשים שאני לא מכירה, ואף פעם לא אכיר, סיפורים שמרחיבים את הבור השחור, שנפער באמצע הגוף שלי ומקשה עלי לנשום כבר 18 ימים. אני נשברת שוב לרסיסים בגודל שלא ידעתי שקיימים.

ואז מגיע הלילה, ואיתו החרדות. כמו מתחתיות השאול הן עולות, חרדות מזוועות שלא ידעתי שקיימות.

והשבר הבסיסי בביטחון, השבר הבסיסי באמונה בטוב, ברצון בשלום רק מתרחב, כמו פצע שותת דם, שאי אפשר לעצור.

אני ממש רוצה סוף טוב לרשימה הזו. למלחמה הזו. אמשיך לחכות.

קרולין מורן

אשתו של שי מורן, רופאת משפחה ב"מכבי", יקנעם, אמא לאלון (7), אלה (4), ואן (2).

בעבודה: העבודה שלי הושפעה בצורה משמעותית מהמלחמה. כמעט כל המטופלים שלי מביעים חרדה, לחץ, ומתח. יש הרבה יותר מקרים של לחץ דם גבוה, התקפי חרדה רבים, ואפילו התקפי לב. המטופלים לעתים קרובות נשברים ובוכים אצלי בחדר. אני מרגישה שהנוכחות שלי משמעותית במיוחד בימים אלו. המטופלים המודעים לעובדה שאני לא אזרחית ישראלית אסירי תודה על כך שנשארתי בארץ למרות המצב. אני חושבת שההישארות שלי מרגיעה אותם ונוסכת בהם ביטחון.

הבדל נוסף הוא שאני מתבקשת לתת המון אישורים רפואיים לרשיונות נשק. אם בעבר הייתה בערך בקשה אחת כל חודש, בימים אלו יש לי עשר בקשות כל יום! אני חייבת להודות שזה קצת מדהיב אותי: אני חוששת מתאונות שעלולות לקרות בעתיד, לאחר הסיום של המלחמה.

בבית: בזמן פרוץ המלחמה אירחנו חברים מגרמניה. אלו היו ימים קשים במיוחד: מצד אחד, הייתי צריכה להרגיע את האורחים, ומצד שני - להתמודד עם כל הזוועות שקרו (אבא של חברה טובה שלנו מניר עוז נחטף לעזה), וכל זה תוך כדי עבודה וטיפול בילדים בלי מסגרות. הטיסה של האורחים חזרה בוטלה וגם הטיסות החלופיות שניסינו להזמין עבורם. בסוף הצלחתי לסדר להם שיט לקפריסין.

זו הפעם הראשונה שאני חווה מלחמה. ההורים שלי הגיעו מגרמניה בתחילת השבוע השני של המלחמה, כדי לעזור לנו, למרות הרושם המאוד מפיח שמתקבל בתקשורת הזרה. חברים שלהם בגרמניה הסתכלו עליהם כאילו הם משוגעים, כשהם שמעו שהם טסים ארצה. אפילו ביגור היו מכרים וחברים של הוריי שהרימו גבה, כשפגשו אותם בחדר האוכל.

אני מאוד מעריכה ומוקירה את הוריי על כך שבאו הנה בתקופה הזו.

דבר אחרון שאני רוצה לציין הוא הסולידריות בעם ובקהילה ביגור. אני מרגישה מוגנת ובטוחה בקהילה שלנו. אני גם מאוד מעריכה את התמיכה שקיבלנו ממערכות החינוך ביגור, שעזרו לנו למצוא פתרונות לטיפול בילדים ואיפשרו לי לעבוד ימים שלמים כרופאה בזמן זה של הרום.

בן ציון אוקסוסמן

(בן הזוג של דנה גורן, מנהל רכש ולוגיסטיקה בחברת "גולובלסקנין", חברה יצרנית גלובלית, אחת מחמש קבוצות הריהוט המשרדי הגדולות בעולם)

בשבת בבוקר התחלתי לקבל "פושים" (דיווחים באינטרנט ובווטסאפ) על מה שקורה, מהר מאוד הבנו שיש פה אירוע לא רגיל, וכנראה מתחילה מלחמה.

התקופה מזכירה לי את מלחמת לבנון השנייה, כשחמשתי טילים והכנו את המטוסים לתקיפות הרבות, שעשו בכל שעות היממה במהירויות שיא על-מנת שיוכלו לחזור לגיחות. ומה שרואים היום, שהצוות הטכני רושם על הפצצות, גם אנחנו עשינו כך.

זאת פעם ראשונה שאני חווה מלחמה ביגור. הייתי צריך ללמוד איפה יש מקלט קרוב, ומצד שני, אני רואה את צוות צח"י וכל מה שהם עושים למען הקיבוץ והקהילה, זה מעניק לי ולסובבים אותי תחושה שיש על מי לסמוך, הרגשה טובה וחשובה של בית ועזרה לזולת.

אירוע שהפתיע אותי מאוד: ביום ראשון בשעות הבוקר המוקדמות, ראיתי לאורך כל הדרך בנסיעה לאזור כרמיאל שיירות של טנקים ונגמ"שים. לא זוכר בחיי שראיתי כמות גדולה כל כך של צבא, אשר נמצא בתוך הערים ובדרכים.

מצד אחד, בכל יום, כשאני מתהלך בשדות יגור להנאתי ונהנה מהנוף המשגע, אני מרגיש שיגור היא מקום מוגן ושקט. מצד שני, המחשבה שאסון כזה יכול להיות בכל מקום מדאיגה אותי.

השגרה שלי השתנתה כשל כולם, מצב הרוח הטוב התפוגג ברגע אחד. הלך הרוח שלי ביום-יום גם השתנה. בתוך כל התופת אין מישהו שלא הכיר שם מישהו, האסון קשה מנשוא. בעבודתי אני מקדיש חלק מהזמן בדאגה לעובדים שלי ובדק מה שלומם ושלוש המשפחות והיקרים להם.

כחבר יגור, אני חש גאווה גדולה שכולנו נרתמים ביחד למען הקהילה, המולדת שלנו ולטובת האחר. יש אמונה מכל אחד ואחת שאנחנו נתגבר על המצב הקיים.

אני רואה עזרה אין סופית מכולם, כדי להחזיר את החיים כמה שניתן למסלולם ולאפשר לכל אזרחי ישראל לחיות בארץ ללא פחד.

זווית מחוייכת של הימים האלה: דנה ואני חגגנו יום נישואין בימים האחרונים, "המתנה" שקיבלנו היא האזעקה הראשונה שחווינו יחד, שהגיעה בתזמון מדויק, כשציינו את התאריך שלנו (לא באמת אפשר לחגוג, אבל גם אי אפשר להתעלם), בהחלט היה רגע רומנטי (בחסות החמאס).

משהו נוסף... בתוך כל הרע הזה, בשישי הראשון למלחמה, בערב שבת, ערן (גורן) קיבל הודעה, שמחפשים חברים להשלמת מניין לחיילים ששומרים עלינו. עלה בזכותי ובזכות עוד מספר חברים להשלים מניין ולעזור למי ששומר עלינו לקיים תפילת שחרית. האמונה שלנו ושיתוף הפעולה יכולים לעזור, וכרגע כולנו עוזרים היכן שאנו יכולים.

אני מתפלל לשלומם וחזרתם הבטוחה של חיילי צה"ל וכוחות הביטחון העומדים על המשמר, כדי להגן על זכותנו לחיות בארץ ישראל, ולהשבת החטופים לאדמת המולדת, וכואב את כאבם של כל המשפחות שאיבדו את היקר להן מכול.

.....
הערה: אשמח לקבל הצעות, רעיונות, רשימות, דיווחים ותמונות מכל סוג ביחס לימים האלה, מלבד התייעוד, הדברים מחברים ומלכדים ומחזקים ואולי אפילו מעודדים חברים לדבר ולשתף בחייהם האישיים בזמן הזה. כמעט כל יוזמה בסוף מגיע לאדם או פוגשת צורך.
.....

"אני בא לא כל כך לישראל, אני בא ליגור"

שיחה עם ליאו מפינלנד וסטיב סטיין מארה"ב שלמדו באולפן בשנת 1973
רוחלה סגל

"אשתי אומרת שכאשר אני בא לישראל כל האישייות שלי משתנה", אומר סטיב מוירגיניה (ארה"ב) בחיך רחב. "ואני", אומר ליאו מפינלנד, "בא לא כל כך בגלל ישראל. אני בא בגלל יגור. יגור היא הבית השני שלי". ושניהם מעידים כי הקשר בין התלמידים, שלמדו באולפן באוקטובר שנת 1973, חי ובוטט כבר חמישים שנה. וכשהם מדברים על קשרי החברות ביניהם, יש פתאום הרגשה של אחוות לוחמים. הם לא קוראים אחד לשני "אחי", אבל מרגישים כמו אחים. שניהם היום מתארחים ביגור בגלל רצונם לסגור מעגל פנימי של רגשות, שנפתח לפני חמישים שנה במלחמת יום הכיפורים. ואינני יודעת אם זה יד המקרה, שדווקא יום אחד לאחר שיחתנו, בתאריך שהוא כל כך משמעותי להם ולנו ה-7.10, הם סוגרים מעגל אחד של חמישים שנה וכנראה פותחים שני...

וחברי המשק הוא הופתע. הוא הופתא כשראה את כולם עוזבים את הבריכה ולא ידע מה עתיד לקרות. "אף פעם לא הייתי במצב כזה לפני כן", הוא אומר, "פתאום נקלענו לארץ במלחמה, וזה נראה לי מצב מאוד קשה". בזמן המלחמה עבד באקונומיה עם איתן יובל ז"ל ומילך גינדין ז"ל. גם הוא היה כבן עשרים ואחת. תשעה חודשים לפני כן שירת בצבא פינלנד, ועם שחרורו לקח רכבת והתחיל לטייל באירופה. בהיותו ביוון שמע על התוכנית של לימודים ועבודה באולפן במשך חצי שנה. "שמעתי והחלטתי להצטרף, כי רציתי להכיר מה זה קיבוץ, איך מיישמים שם את הרעיון של חברה סוציאליסטית".

ביומן יגור מ-7.12.1973 כתב יהודה עוז, מנהל האולפן, כי בשבוע הראשון למלחמה היו אנשי האולפן במתח רב, בעיקר בגלל אי ידיעת העברית ואי יכולתם לעקוב אחרי המאורעות דרך אמצעי התקשורת הישראלים, ולכן ברובם הגדול הקשיבו לחדשות של ה-בי.בי.סי, ששידרו את החדשות מערוצי התחנות הערביות. עוד הוא סיפר, שהיה לאולפניסטים קשה ללמוד, כי הם עבדו בלי חשבון של שעות עבודה, והמורות בכיתות התרגלו לנוכחות נמוכה של תלמידים וסלחו לאלה שנכחו ומדי פעם התנמנו בשעת השיעור, מכיוון ש"התנדבו לעבוד בכל מקום שנדרשו ובכל שעה".

בעת שדפדפתי בכרך היומנים משנת 1973 מצאתי עוד כתבה, שעסקה בחברי האולפן מארה"ב, ובה ראיון עם סטיב. וכך נכתב שם על ידי המראיינים הקבועים, שולמית אמיתי וצבי שאר: "סטיב סטיין, סטודנט למשפטים מוירגיניה דור רביעי באמריקה לאביו חנות רהיטים..." כשהקראתי לו הוא חיך ואמר שהפרטים נכונים, אבל אינו זוכר את תוכן הראיון. באותו ראיון הוא מציין, כי כמו רוב חבריו

לפני חמישים שנה סטיב עבד בהידוק הכותנה. הוא שמע כי עומדת לפרוץ מלחמה מחבריו הישראלים בענף. כשבא בשעות הצהריים לחדר האוכל לראות את סידור העבודה, נשמעה האזעקה ו"מאז", הוא אומר, "המלחמה גרמה לשינוי בלב שלי. לא הכרתי את מי שנפל, אבל הכרתי את אלה שהלכו למלחמה". הוא היה אז בן עשרים, נער צעיר ותוסס, שלקח פסק זמן מהלימודים, כי רצה שינוי בחייו. ואכן המלחמה היא שינתה את מהלך חייו וקשרה אותו לישראל הרבה יותר ממה שתיכנן.

ליאו היה "פקק" כמו כל האולפניסטים באותם ימים ונשלח לעבוד בכל מקום בו חסרו ידיים עובדות: עבד בחדר האוכל, במשלוחי עופות בלול (גם סטיב), בפינת האלומיום, בשטיפת כלים ועוד. את הצפירה ביום הכיפורים שמע בהיותו בבריכה. כמו רבים מהאולפניסטים

הלסינקי, ועבד 30 שנה עם עבריינים צעירים. בתמונות שבאלבום המשפחתי של משפחת למדן הוא נראה עליו ושמח במפגשים שונים עם חברים בארץ. שניהם עוקבים בקביעות אחר הנעשה בישראל. לשאלתי, הוא ענה, שביקר לאחרונה בירושלים וגם ראה את המאורעות שהתרחשו בתל-אביב ביום כיפור. ליאו אינו איש מילים ובטח לא עוסק בביקורת, ולכן יותר מאשר דיבר, אפשר היה לראות על פניו את עוצמת החוויה והתדהמה.

למחרת השיחה התעוררנו כולנו ליום חדש, שנפתח בחדשות עצובות וקשות. לא נפגשנו יותר, אבל אני מניחה שכדידי ישראל גם הם הרגישו תדהמה ועצב על מה שהתרחש ביישובי עוטף עזה, לא רק כידידים גם כבני אדם. במכתב מביתו בפנילנד כתב ליאו: "המלחמה הזו הייתה כמו מכה בלב. אם מלחמת יום כיפור הייתה בין חיילים וצבאות, הפעם זה היה נגד אזרחים תמימים וזה הורס אותי. זה פשע נגד האנושות ומה נשאר עכשיו?"

לעת עתה יש הרבה שאלות והרבה הבטחות. "כל מלחמה היא התחלה של המלחמה הבאה, אם לא יודעים לסיים אותה בהחלטה על שלום", אמר דוביק תמרי לחייליו לפני הרבה שנים. והלוואי שלא רק יחריבו את תשתית החמא"ס בעזה ויבקשו נקמה, אלא גם ימצאו דרכים לחיות בשכנות ובשלום.

הוא הרגיש טוב ביגור. הוא אומץ על ידי משפחה דוברת אנגלית, ואת השיעורים הכין בעזרת בנות המשפחה. בזמן המלחמה עבד בטובופלסט, היו לו חברים מ"הבלוקונים", אהב לשחק כדורסל (עד היום) ונהנה במסיבות. בקיצור לא פלא שנשאר עם חוויות טובות משהותו אצלנו.

בראיון הנוכחי סיפר סטיב, שאחרי סיום האולפן חזר לארה"ב, ואחרי שנתיים חזר לישראל לאולפן במעגן מיכאל. "כשהייתי באולפן במעגן מיכאל עבדתי במדגה וכל סופשבוע באתי לבקר את חבריי ביגור". לאחר נישואיו חזר לארה"ב. מאז ביקר לפחות 15 פעם בישראל. ביקור אחד הוא זוכר במיוחד, כשבתו, שהייתה שחינית מצטיינת, השתתפה במכבייה ה-15, אותה מכבייה בה התמוטט הגשר מעל נחל הירקון המזוהם וגרם למותם של ארבעה ספורטאים חברי המשלחת האוסטרלית. "ראיתי את התמוטטות הגשר", הוא אומר, "והתפללתי שרק בתי לא שם, ואכן הסתבר שארה"ב הייתה ממוקמת לפי סדר האותיות האנגליות באות U. רווח לי וגם העציב אותי". לפני כעשר שנים ראה באחד העיתונים בארה"ב כתבה על מלחמת יום הכיפורים, ושובצה בה תמונה של יונתן אברך ז"ל. בעקבות הכתבה יצר קשר עם מערכת העיתון וגם יצר קשר עם יונתן וסמדר. גם ליאו ביקר מספר פעמים ביגור בשנים שעברו. בשנת 1977 חזר ליגור ושהה בה כמה שנים. בהמשך הוכשר כעובד סוציאלי באוניברסיטת

לגין תורמת אורלי זעירא

עוד בתחילת הלחימה עובדי לגין פנו להנהלה לצורך השתתפות במאמץ המלחמתי באמצעות תרומה. ההנהלה הרימה את הכפפה, ויחד עם העובדים לגין תרמה למאמץ המלחמה סכום של 55,000 ש"ח. רכשנו לסדירניקים מזרונים, למילואימניקים שקי שינה, רכשנו בכאב לב גלגלי אבל בכמויות, האכלנו חיילים, תרמנו לשיקום כפר עזה. אבל הפרויקט הגדול ביותר שעזרנו בו היה עזרה בהקמת 3 מרפאות, שנפתחו בימים אלו בבסיסי צה"ל לשיקום חיילים, שלחמו ונפצעו בדרום, הן בגופם והן בנפשם, איבדו חברים וראו דברים שאף נפש לא אמור לראות. המרכזים מאויישים במילואמניקים, צוות של מטפלים מסוגים שונים, ואנחנו רכשנו עבורם אמצעים לרווחת הגוף והנפש. לגין כואבת את כאב מדינת ישראל ומצדיעה לכל גיבורי המלחמה הזו.

אברק אורל סאל
איראלא סאל
אולא פמלפחה
אפואדג פנכד פנינה לווי
בג אלקן אדניאל

אליאל אורחה אנים
אולא פמלפחה
אפואדג פנכד איג יוסף
בן ארויטל וטי

אלפטר קציר
אדוד קציר
אולא פמלפחה
אפואדג פנכד פנינה נלף
בג אדנה אדאם

תרבות בזמן מלחמה

מיצג הזדהות עם אילת סוויצקי

העץ, הנמצא בין הכלבו למרכולית, קושט באורות ומילות עידוד, תמיכה ותקווה. החברים מוזמנים להגיע אל העץ להתייחד, לשאת תפילה, להוסיף התייחסות אישית.

טקס הורדת הדגל לחצי התורן

לאור פניה מהתק"צ לקיים מעמד קהילתי לציון קורבנות הימים הראשונים למלחמה, ובמקביל לטקסים דומים בשאר קיבוצי התק"צ, התקיים טקס ברחבת חדר האוכל, שכלל שירת התקווה, "החיטה צומחת שוב" וקטעי קריאה.

פינת זכרון

כדי לאפשר מקום להזדהות, להבעת תמיכה ולאיוורור סמלי של הרגשות, הקמנו בכניסה למועדון החברים פינה בה מונחות אבנים וכלי כתיבה. הציבור מוזמן להגיע, להתייחד ולבטא עצמו באופן חופשי על אבן שתונח במקום.

צוות תרבות בחירום

עינב רוזיאו, ארבל בן יעקב, גבי זר אביב, רותם פטישי, אמוץ אשר, איריס כרמי, מורן לווי-תן-בצר, ליטל ברקן.